

Programma huisvesting arbeidsmigranten

Versie GS 2 juli 2019

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Doelen van het programma	5
2.1	Afbakening	5
2.2	Gezamenlijke aanpak	5
2.3	Punten waar het programma zich op richt	6
3.	Opzet programma	8
3.1	Spoor 1: Kennis ontwikkelen	8
3.1.1	Beter inzicht in het aantal arbeidsmigranten	8
3.1.2	Analyse aantallen arbeidsmigranten op recreatieparken	8
3.1.3	Analyse begrippen wonen, logies en Flexwonen	8
3.1.4	Onderzoek BZK verlenging termijn tijdelijke ontheffing bestemmingsplan	9
3.1.5	Onderzoek huisvesting arbeidsmigranten	9
3.1.6	Onderzoeken invulling rol provincie handhaving illegaal gebruik woningen of gebruik strijdig met het bestemmingsplan	9
3.2	Spoor 2: Uitvoeren pilots	10
3.2.1	Vervolgpilots op pilots Flexwonen	10
3.2.2	Andere pilots	10
3.3	Spoor 3: Kennis delen	10
3.3.1	Kennisuitwisseling via het gemeentenetwerk arbeidsmigranten	10
3.3.2	Conferentie arbeidsmigranten	11
3.3.3	Kennisdeling goede voorbeelden	11
3.4	Spoor 4: Ketenbenadering	11
3.4.1	Bestuurlijke overleggen	11
3.4.2	Samenwerking met BZK en VNG	11
3.4.3	Het opbouwen van een ambtelijk en bestuurlijk netwerk	12
3.4.4	Lobby- en communicatietraject	12
4.	Provinciaal omgevingsbeleid arbeidsmigranten	13
5.	Looptijd en resultaten programma	14

1. Inleiding

De Zuid-Hollandse economie kan niet zonder arbeidsmigranten, denk bijvoorbeeld aan de tuinbouwsector en de logistiek. Zeker met de komst van nieuwe digitale winkelconcepten wordt die sector steeds groter. Ook andere sectoren zijn steeds meer afhankelijk van de inzet van arbeidsmigranten. Om de inzet van deze arbeidskrachten in het Zuid-Hollandse bedrijfsleven mogelijk te kunnen maken, zullen zij hier ook moeten kunnen wonen. Er is in Zuid-Holland echter ook krapte op de woningmarkt. Veel mensen zijn op zoek naar betaalbare woonruimte, die lang niet altijd beschikbaar is. Deze druk op de woningmarkt maakt huisvesting van veel woningzoekenden, waaronder arbeidsmigranten, steeds lastiger. Ook omdat ze deels op hetzelfde sociale segment van de woningmarkt zijn aangewezen.

Kanttekening hierbij is dat een deel van de arbeidsmigranten hier slechts tijdelijk verblijft en daarmee een andere huisvestingsbehoefte heeft. Daarom starten wij met een Programma huisvesting arbeidsmigranten. Wij doen dit samen met diverse partijen in Zuid-Holland, waaronder gemeenten en regio's, maar ook professionele huisvesters en het ministerie van BZK. De komende tijd zullen wij dit programma in samenwerking met hen verder operationaliseren.

Door middel van het Programma huisvesting arbeidsmigranten willen wij onder meer door het uitvoeren van een aantal pilots én door het doen van een aantal gerichte onderzoeken bijdragen aan:

- het versneld beschikbaar krijgen van kwalitatief goede huisvesting voor arbeidsmigranten;
- het ontwikkelen en delen van een integrale aanpak om te komen tot nieuwe huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten;
- verdere kennisontwikkeling en kennisdeling, door onder meer te leren van de opgedane ervaringen uit de pilots en reeds eerder opgedane ervaringen door de diverse hierboven genoemde partijen.

Tijdens de uitvoering van dit programma werken wij via een integrale aanpak samen met diverse andere partijen aan een aantal maatschappelijke onderwerpen met betrekking tot de huisvesting van arbeidsmigranten. Onderdeel van deze integrale aanpak is dat wij bezien of ons omgevingsbeleid voor de huisvesting van arbeidsmigranten voldoende adequaat is. Als wij en Provinciale Staten op basis van de bevindingen uit het programma constateren dat ons omgevingsbeleid op dit punt aangepast moet worden, zullen wij dat samen met de Provinciale Staten actief oppakken.

In deze notitie gaan wij verder in op de aanleiding, doel, aanpak, inhoud, looptijd en resultaten van dit programma.

Arbeidsmigranten zijn nuttig en noodzakelijk voor onze economie. Omdat er sprake is van een krappe arbeidsmarkt zijn bedrijven voor hun bedrijfsvoering steeds meer afhankelijk van arbeidsmigranten. Dit wordt onderstreept door het onderzoek van de Economic Board Zuid-Holland, waaruit blijkt dat onze provincie de volgende uitdagingen kent:

- er is een groot tekort aan arbeidskrachten (1 op de 5 Zuid-Hollandse bedrijven kan niet voldoende personeel vinden);
- er is een versnipperde en weinig veerkrachtige arbeidsmarkt (werknemers stappen moeilijk over naar een andere sector en/of regio);
- het aanwezige arbeidspotentieel wordt slecht benut (er kunnen meer mensen gaan werken).

Mede omdat het aanwezige arbeidspotentieel vaak niet aansluit op de behoefte van bedrijven blijven arbeidsmigranten nodig. De krapte op de arbeidsmarkt speelt in verschillende sectoren, onder meer in de tuinbouw en sierteelt, de vleesverwerkende industrie, bouwsector, logistieke sector en distributiebedrijven.

Dit levert ook nieuwe vraagstukken op, variërend van wonen (welke woonvraag hebben deze arbeidsmigranten) tot waar kan deze woonvraag het beste gerealiseerd worden in relatie tot de werklocatie (mobiliteit).

De toenemende vraag vanuit het bedrijfsleven naar de inzet van personeel en daarmee veelal van arbeidsmigranten vraagt onze inzet op een goede huisvesting van arbeidsmigranten. In de afweging van de arbeidsmigrant om hier te komen werken is de beschikbaarheid van huisvesting een essentieel element. Het voorzien in kwalitatief goede huisvesting maakt het dus mogelijk om de voor het bedrijfsleven benodigde arbeidsmigranten naar onze provincie te krijgen.

Dat geeft druk op de toch al krappe woningmarkt, waar wij zien dat verschillende groepen woningzoekenden, waaronder arbeidsmigranten, elkaar beconcurreren. Met name woningzoekenden die afhankelijk zijn van woonruimten in de lagere prijsklassen van de woningmarkt (zowel koop als huur), komen in de knel.

Bij arbeidsmigranten wordt onderscheid gemaakt tussen degenen die kort en middellang in onze provincie komen werken en degenen die zich hier langdurig of blijvend willen vestigen. Degenen die hier kort en middellang (van een paar maanden tot maximaal 3 jaar) komen werken vragen snel beschikbare en goedkope huisvesting. Degenen die zich hier langdurig of blijvend vestigen zijn aangewezen op de reguliere woningvoorraad.

Wat betreft de huisvesting van kort verblijvende arbeidsmigranten geldt dat wij daar een aantal suboptimale en soms ongewenste oplossingen zien. Daarbij denken wij aan kamergewijze verhuur van eengezinswoningen aan arbeidsmigranten, waardoor die woningen niet meer beschikbaar zijn voor gezinnen of aan het verhuren van recreatiewoningen waardoor de recreatiefunctie van het recreatieterrein onder druk komt te staan.

Ook kan door concentratie van doelgroepen de leefbaarheid van een wijk of buurt onder druk komen te staan. Deze ontwikkelingen kunnen vervolgens weer een negatief effect hebben als het gaat om het verkrijgen van draagvlak bij de omwonenden voor de huisvesting van arbeidsmigranten in hun omgeving.

Vanwege het tekort aan huisvestingsvoorzieningen dichtbij het werk, worden arbeidsmigranten vaak op grote afstand van het werk gehuisvest, met langere reistijd en veel verkeersbewegingen tot gevolg.

Punt van aandacht is dat het niet geheel duidelijk is hoeveel arbeidsmigranten korte tijd in onze provincie werken en wonen en dat in veel gevallen niet bekend is waar en hoe zij wonen. Dit betekent dat de behoefte aan huisvesting onvoldoende duidelijk is.

De maatschappelijke ontwikkelingen die hiervoor zijn geschetst hebben wij besproken met gemeenten, regio's en professionele huisvesters. Uit deze oriënterende gesprekken blijkt dat deze ontwikkelingen breed herkend worden. Ook is tijdens die gesprekken aangegeven dat er behoefte is aan meer informatie op diverse onderwerpen. Met ons programma willen wij hierop aansluiten. Ook het ministerie van BZK herkent deze behoefte en heeft een budget van 400.000 euro ter beschikking gesteld aan de provincie Zuid-Holland om een Programma huisvesting arbeidsmigranten te kunnen uitvoeren.

2. Doelen van het programma

Het Programma huisvesting arbeidsmigranten beoogt:

- kwalitatief goede huisvesting voor arbeidsmigranten versneld beschikbaar te krijgen, onder andere door middel van het uitvoeren van een aantal pilots;
- kennis te ontwikkelen op een aantal specifieke punten waar die kennis nu nog ontbreekt;
- een integrale aanpak te ontwikkelen en uit te wisselen, gericht op het feitelijk realiseren van nieuwe huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten;
- kennis te delen over de diverse aspecten die spelen rond het vraagstuk.

Insteek is: leren door doen en het verder ontwikkelen van kennis over dit onderwerp. Maar bovenal willen wij gezamenlijk aan de slag met het realiseren van huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten en leren van deze ervaringen.

2.1 Afbakening

In het kader van het Programma huisvesting arbeidsmigranten kiezen wij er voor om het programma te richten op het voorzien in huisvestingsvoorzieningen voor kort- en middellang verblijvende arbeidsmigranten (van een paar maanden tot maximaal 3 jaar). Het gaat hierbij om grote aantallen arbeidsmigranten, die snel goedkope woonruimte nodig hebben omdat zij direct bij bedrijven ingezet moeten kunnen worden op het moment dat daar vraag naar is. Dit leidt ook eerder tot ongewenste oplossingen zoals verkamering van woonruimten.

De vraag naar woonruimte van arbeidsmigranten die langer in onze provincie werken en die aangewezen zijn op de reguliere woningmarkt houden wij buiten dit programma. Deze vraag wordt al meegenomen bij het bepalen van de woningbehoefte en daarmee wordt hierin voorzien via de lijn van het reguliere woningbouwprogramma.

Verder zoeken wij aansluiting bij diverse al lopende trajecten zoals:

- de Human Capital Agenda;
- de verkenning Oostland;
- de verkenning verblijfsrecreatie;
- uitvoering acties Flexwonen genoemd in de woondeal.

Wij richten ons in dit programma vooral op zaken vanuit de rol die wij hebben op het fysieke domein: dat wil zeggen dat gekeken wordt naar economie, ruimte, wonen, recreatie en mobiliteit. In het verlengde daarvan kan het ook gaan om zaken die te maken hebben met draagvlak, veiligheid en handhaving. Maar als wij bij het uitvoeren van ons programma aanvullende problemen signaleren, zullen wij bezien welke opties er zijn om deze problemen aan te pakken.

2.2 Gezamenlijke aanpak

Wij werken met dit programma aan een gezamenlijke aanpak met andere partijen opdat het onderwerp huisvesting van arbeidsmigranten continu op de provinciale en gemeentelijke agenda's staat.

Daarom willen wij het Programma huisvesting arbeidsmigranten laten aansluiten bij waar in de praktijk behoefte aan is.

Er is al veel informatie beschikbaar over diverse aspecten die te maken hebben met arbeidsmigratie en de huisvesting van arbeidsmigranten. Veel partijen hebben ook al de nodige kennis en/of ervaring. Wij maken daar graag gebruik van en werken daarom samen met deze partijen.

Ons doel is om gezamenlijk te werken aan het bepalen van de huisvestingsopgave en het realiseren van huisvesting voor arbeidsmigranten. Voor ons is duidelijk dat dit in elke gemeente speelt en dat deze opgaven door elke gemeente samen met partijen opgepakt moeten worden.

2.3 Punten waar het programma zich op richt

Om deze doelen te bereiken richt het programma zich op de volgende punten:

- **Inzicht in de aantallen arbeidsmigranten**

Omdat er nu bij de meeste gemeenten geen of weinig inzicht is in de aantallen arbeidsmigranten, is de huisvestingsopgave onvoldoende duidelijk. Met meer inzicht in de aantallen kan beter en doelgerichter worden gewerkt aan de noodzakelijke huisvesting. Om dit inzicht te krijgen willen wij samen met gemeenten bezien welke informatie nodig is en willen wij bevorderen dat arbeidsmigranten zich inschrijven als ingezetene in de Basis Registratie Personen (BRP).

- **Huisvesting arbeidsmigranten bezien in relatie tot de regionale arbeidsmarkt en woningmarkt**

Door de huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten in relatie tot de regionale arbeidsmarkt en woningmarkt te bezien, streven wij naar een integrale aanpak; een aanpak waarbij vanuit de portefeuilles economie (behoefte aan arbeidsmigranten) en wonen (huisvesting van arbeidsmigranten) input wordt gegeven. Deze aanpak is gericht op het versneld beschikbaar krijgen van voldoende en kwalitatief goede huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten om vervolgens waar mogelijk de nu verkamerde woningen opnieuw ten goede te laten komen aan andere woningzoekenden.

Via een aantal pilots willen wij in kaart brengen welke locaties geschikt zijn of geschikt gemaakt kunnen worden voor de huisvesting van arbeidsmigranten en op welke manier deze locaties versneld beschikbaar kunnen komen. In deze pilots werken de gemeente of regio en de provincie samen.

Op dit moment wordt bij het plannen van bedrijventerreinen of bij grote infrastructurele werken niet of nauwelijks gedacht aan het feit dat daar arbeidsmigranten werken en dat er daarmee ook een huisvestingsvraag aan vast zit. Dit maakt het moeilijker op lokaal of regionaal niveau de huisvestingsopgave voor arbeidsmigranten te bepalen.

Er is inzicht nodig in het functioneren van de woningmarkt en het effect van de komst van arbeidsmigranten op (processen op) de woningmarkt: in hoeverre leidt dit tot het opkopen van woningen, het splitsen van woningen, (het ervaren van) verdringing op de woningmarkt en het wonen op vakantieparken (waar arbeidsmigranten nu vaak noodgedwongen naar uitwijken bij gebrek aan woonruimte elders)? Door hier beter zicht op te krijgen kan ook gericht aan oplossingen gewerkt worden.

- **Regelgeving**

Het dossier arbeidsmigranten kent veel regelgeving op rijks- en provinciaal niveau. Een deel van die regelgeving is voor verbetering vatbaar.

Op rijksniveau speelt bijvoorbeeld dat de registratie van arbeidsmigranten zoals dat nu geregeld is in de BRP en de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI) niet goed op elkaar is afgestemd. Een ander voorbeeld is dat de regelgeving met betrekking tot wonen en logies, niet op alle punten goed op elkaar aansluit. Binnen dit programma willen wij bezien of wij, in overleg met BZK en de VNG, kunnen bevorderen dat deze regelgeving herzien wordt en beter aansluit op de praktijk.

Op provinciaal niveau hebben wij begin 2019 het bestaande beleid ten aanzien van de huisvesting van arbeidsmigranten omgezet naar het omgevingsbeleid. Dit programma geeft uitvoering aan dat beleid, maar zal tegelijkertijd gebruikt worden om te onderzoeken of ons omgevingsbeleid op dit punt voldoende adequaat is. Daarvoor willen wij de door gemeenten aangedragen casussen benutten. Als wij een aanpassing van ons omgevingsbeleid gewenst vinden, zullen wij dat samen met Provinciale Staten oppakken.

- **Flankerend beleid**

Dit programma is vooral gericht op het fysieke domein. Maar bij de huisvesting van arbeidsmigranten spelen ook zaken zoals communicatie over te realiseren huisvestingsvoorzieningen, hoe verkrijg je draagvlak voor het realiseren van huisvestingsvoorzieningen, hoe zorg je voor voldoende kwaliteit van de huisvestingsvoorziening (normering), beheer van de huisvestingsvoorziening (voorkomen overlast), en handhaving bij illegale situaties (illegaal verkamerde woningen of gebruik strijdig met het bestemmingsplan). In het kader van het flankerend beleid zullen wij ook voor deze punten aandacht vragen.

Bovenstaande punten willen wij in het programma langs de sporen kennisontwikkeling, het uitvoeren van pilots gericht op het realiseren van huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten, kennisdelen en de ketenbenadering nader uitwerken. Het geheel levert voor ons en Provinciale Staten input om te bepalen of, en zo ja, hoe het provinciaal beleid aangepast moet worden.

3. Opzet programma

In dit hoofdstuk wordt de aanpak via de genoemde sporen toegelicht.

3.1 Spoor 1: Kennis ontwikkelen

In dit spoor willen wij op de volgende onderwerpen nader kennis ontwikkelen.

3.1.1 Beter inzicht in het aantal arbeidsmigranten

Wij willen dit doen door:

- onderzoek te doen naar aantallen arbeidsmigranten in gemeenten en regio's in Zuid-Holland;
- onderzoek te doen naar betere registratie in de BRP en RNI in overleg met de ministeries van BZK en SZW;
- beschikbare informatie over de betekenis van technologische ontwikkelingen in bepaalde sectoren (zoals glastuinbouw, distributie) te inventariseren in relatie tot het benodigd arbeidspotentieel in de toekomst.

Het resultaat van dit project: inzicht in de omvang van het aantal arbeidsmigranten per gemeente/regio en hun huisvestingsvraag. Hierdoor krijgen gemeenten en regio's een beeld van hun opgave. Tevens ontstaat door dit project een (globale) doorkijk naar de toekomstige vraag naar arbeidskrachten/ de te verwachten ontwikkelingen.

3.1.2 Analyse aantallen arbeidsmigranten op recreatieparken

De provincie heeft aangegeven dat de huisvesting van arbeidsmigranten op recreatieparken ongewenst is. Tegelijkertijd constateren wij dat op diverse plekken arbeidsmigranten op recreatieparken wonen. Wij willen een analyse uitvoeren, waarbij wij door de wereld van de arbeidsmigrant, de werkgever, de huisvester, de recreatieparken en -eigenaar te verkennen, inzicht willen krijgen in hun vraag en hun beweegredenen om voor deze oplossing te kiezen. Deze analyse kan ook helpen om de aantallen arbeidsmigranten inzichtelijk te maken en inzicht te krijgen in waar zij wonen en werken.

In hun brief naar aanleiding van de ingediende woonvisie heeft de gemeente Goeree-Overflakkee aangekaart dat ook bij hen arbeidsmigranten worden gehuisvest op recreatieparken. Goeree-Overflakkee heeft aangegeven mee te willen werken aan deze analyse.

Het resultaat van dit project: Het verkrijgen van een feitelijke analyse van de verschillende facetten rond de huisvesting van arbeidsmigranten op recreatieparken met betrekking tot wonen, ruimtelijke ordening, economie, recreatie, mobiliteit etc. Goeree Overflakkee is als eiland relatief overzichtelijk, waardoor een beeld kan worden gevormd van de aspecten die van belang kunnen zijn bij het zoeken naar mogelijke oplossingen.

3.1.3 Analyse begrippen wonen, logies en Flexwonen

Hierbij wordt geanalyseerd welke definities gelden voor deze begrippen en waar strijdigheid zit in de regelgeving, bijvoorbeeld als het gaat om het bouwbesluit en het bestemmingsplan? De analyse wordt gericht op het in kaart brengen van deze strijdigheden en hoe deze zijn weg te nemen.

De provincie Zuid-Holland pakt dit samen met BZK op.

Het resultaat van dit project: Duidelijkheid over begrippen en het wegnemen van tegenstrijdigheden. Met de resultaten van deze analyse kan het provinciaal beleid voor huisvesting van arbeidsmigranten worden aangescherpt. Wellicht door een specifieke bestemming 'arbeidsmigranten' in te voeren.

3.1.4 Onderzoek BZK verlenging termijn tijdelijke ontheffing bestemmingsplan

Er kan een tijdelijke ontheffing op een bestemmingsplan worden verleend om op een locatie tijdelijk mensen te huisvesten. Nu geldt voor deze tijdelijke ontheffing een periode van 10 jaar. Dat is in veel situaties te kort om tot een sluitende exploitatie, en daarmee tot een goed businessmodel, te komen.

Daarnaast is een optie om regie te voeren op een sequentie van locaties zodat verplaatsbare units achtereenvolgend in de tijd van de ene naar een andere locatie verplaatst kunnen worden.

De motie Ronnes, ingediend in maart 2019, vraagt de regering de ontheffingstermijn te verlengen van 10 naar 15 jaar. Het ministerie van BZK werkt in het tweede kwartaal van 2019 aan een reactie op deze motie. Wij houden hierover nauw contact met het ministerie van BZK en gemeenten in Zuid-Holland die hiermee te maken hebben en zullen de aanpassing van deze termijn ondersteunen.

Het resultaat van dit project: het vergemakkelijken van het rondkrijgen van het businessmodel om arbeidsmigranten te kunnen huisvesten en indien mogelijk ook een sequentie van locaties waar units achtereenvolgend geplaatst kunnen worden.

3.1.5 Onderzoek huisvesting arbeidsmigranten

Om de huisvesting van arbeidsmigranten beter te kunnen organiseren, wil de gemeente Bodegraven-Reeuwijk een viertal samenhangende onderzoeken uitvoeren. Deze onderzoeken moeten zo objectief en gekwantificeerd mogelijk in beeld brengen hoeveel arbeidsmigranten er in de gemeente wonen en op welke adressen zij worden gehuisvest, hoeveel arbeidsmigranten er in de gemeente werken en bij welke bedrijven, welke investeerders, pandeigenaren en uitzendbureaus daarbij betrokken zijn en of er toezicht en handhaving moeten plaatsvinden. Beoogd wordt ook dat de uitkomsten van de onderzoeken houvast bieden voor de discussie over de realisatie van goede alternatieve huisvesting voor arbeidsmigranten in de gemeente.

Het resultaat van dit onderzoek:

Door middel van deze pilot wordt inzichtelijk:

- welk deel van de reguliere woningvoorraad in Bodegraven-Reeuwijk illegaal wordt verhuurd en daardoor niet beschikbaar is voor de reguliere woningzoekenden;
- hoe door het aanbieden van alternatieve huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten en hierover afspraken te maken met huisvesters deze verdringing mogelijk kan worden teruggedraaid, zodat de woonruimte weer beschikbaar komt voor jongeren/ starters en spoedzoekers.

Aan de hand van de resultaten van deze pilot willen wij tevens nagaan op welke manier deze methode toepasbaar kan zijn in andere gemeenten.

3.1.6 Onderzoeken invulling rol provincie handhaving illegaal gebruik woningen of gebruik strijdig met het bestemmingsplan

De provincie is toezichthouder op de gemeentelijke handhavingstaak. In het kader van dit programma onderzoeken wij, in overleg met gemeenten, de mogelijkheid om meer proactief te opereren. Dat wil zeggen dat wij de gemeenten helpen bij het uitvoeren van de gemeentelijke taak. Daarbij denken wij bijvoorbeeld aan het delen van kennis.

Het resultaat van dit project: provincie en gemeente werken aan de voorkant samen om het toezicht goed te organiseren zodat de provincie aan de achterkant als toezichthouder geen actie hoeft te ondernemen.

3.2 Spoor 2: Uitvoeren pilots

Binnen dit spoor worden pilots uitgevoerd, gericht op het versnellen van het realiseren van huisvesting voor arbeidsmigranten.

3.2.1 Vervolgpilots op pilots Flexwonen

In het kader van het programma Flexwonen in Zuid-Holland zijn in 2017 en 2018 pilots Flexwonen uitgevoerd. In deze pilots werd onder andere in beeld gebracht welke doelgroepen met spoed woonruimte zochten en hoe groot de omvang van iedere doelgroep was. Vervolgens werd bekeken welke mogelijke woonoplossingen binnen een gemeente gerealiseerd zouden kunnen worden.

In de pilots Flexwonen is ook de behoefte aan huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten (als een van de doelgroepen) in beeld gebracht. Het gaat om substantiële aantallen. In de regio Alblasserwaard Vijfheerenlanden willen wij een vervolgpilot op deze pilots Flexwonen uitvoeren. Deze vervolgpilot is gericht op het realiseren van de benodigde huisvesting voor de arbeidsmigranten in deze regio.

Het resultaat van dit project: het feitelijk realiseren van huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten in de regio Alblasserwaard Vijfheerenlanden. De lessen die geleerd zijn bij het realiseren van huisvestingsvoorzieningen kunnen gedeeld worden.

3.2.2 Andere pilots

Het Programma huisvesting arbeidsmigranten is zodanig van opzet dat er gedurende de looptijd van het programma ruimte is om, als zich een pilot gericht op het versnellen van het realiseren van huisvesting voor arbeidsmigranten aandient daar actief mee aan de slag te gaan, zoals wellicht in de Duin- en Bollenstreek aan de orde gaat zijn.

Verder roepen wij gemeenten op om in een zo vroeg mogelijk stadium contact op te nemen met de provincie als zij aan de slag willen met de huisvesting van arbeidsmigranten. .

Wij zullen zelf ook via onze in- en externe contacten alert blijven op ontwikkelingen die zich voordoen en nagaan of deze kunnen worden benut voor het uitvoeren van een pilot.

Verder kan het zijn dat de resultaten van de andere sporen vragen om een pilot of om nader onderzoek. Wanneer dit aan de orde is, zullen wij daar in principe welwillend tegenover staan, waarbij wij wel zullen afwegen of een dergelijke pilot of onderzoek voldoende past binnen het kader van dit programma.

3.3 Spoor 3: Kennis delen

Binnen het derde spoor richten wij ons op het delen van reeds beschikbare en nieuw verworven kennis.

3.3.1 Kennisuitwisseling via het gemeentenetwerk arbeidsmigranten

Het gemeentenetwerk wordt opgebouwd via een serie bijeenkomsten, waarbij een of meerdere gemeenten hun kennis of ervaring delen met de overige gemeenten. Voor deze bijeenkomsten worden alle gemeentelijke ambtenaren die betrokken zijn bij arbeidsmigranten (wonen, RO, EZ) door de provincie uitgenodigd om de verschillende aspecten van het dossier arbeidsmigranten te bespreken of nader uit te diepen. Gemeenten kunnen zo voorbeelden en werkwijzen met elkaar delen. Verder is het ook mogelijk om gastsprekers uit te nodigen of een werkbezoek te organiseren.

Dit gemeentenetwerk is een vervolg op een in 2017 door ons georganiseerd gemeentenetwerk.

Tijdens de bijeenkomsten van het gemeentenetwerk zullen ook de bevindingen van het Programma huisvesting arbeidsmigranten gedeeld worden.

3.3.2 Conferentie arbeidsmigranten

Zoals met het ministerie van BZK is afgesproken wordt in september 2020 een conferentie georganiseerd, om de resultaten van het Programma huisvesting arbeidsmigranten te delen.

Naast gemeenten in Zuid-Holland zullen in ieder geval ook de gemeenten van de G40 worden uitgenodigd evenals vertegenwoordigers van andere provincies, het rijk, professionele huisvesters, etc.

3.3.3 Kennisdeling goede voorbeelden

Goede voorbeelden werken inspirerend. Daarom wordt in het kader van het programma gewerkt aan een publicatie over de tussentijdse resultaten van het programma en al gerealiseerde woonoplossingen voor arbeidsmigranten. Verder kan in dit kader ook gedacht worden aan het toegankelijk maken van goede voorbeelden, bijvoorbeeld via onze website.

3.4 Spoor 4: Ketenbenadering

Spoor 4 bestaat uit het verder vormgeven en uitvoeren van de ketenbenadering.

Onder de ketenbenadering verstaan wij het bestuurlijke proces dat is gericht op een integrale aanpak om de problematiek te benaderen, zowel vanuit de inhoud als vanuit de samenwerking tussen de diverse partijen.

Voor deze integrale benadering wordt in eerste instantie samengewerkt vanuit economie, ruimte, wonen en recreatie. De gedeputeerde zal deze integrale aanpak uitdragen via reguliere overleggen met gemeenten en regio's en zo nodig via speciaal daarvoor georganiseerde overleggen.

De verschillende partners in de keten (zoals gemeenten, professionele huisvesters, uitzendbureaus en bedrijfsleven) werken, ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, samen aan het in beeld brengen van de aantallen arbeidsmigranten, de beschikbare huisvesting voor arbeidsmigranten, de mogelijke vormen van beheer van gerealiseerde huisvestingsvoorzieningen, de te realiseren van huisvesting voor arbeidsmigranten, de mogelijke vormen om draagvlak voor de te realiseren huisvestingsvoorziening te genereren en van de mogelijke vormen van handhaving op regelgeving.

Het bestuurlijke proces zal voeding geven aan en ontvangen van de overige drie sporen. Het doel van de ketenbenadering is dat het dossier arbeidsmigranten continue aandacht krijgt zodat niemand meer om het onderwerp heen kan. Tevens zal de ketenbenadering gebruikt worden om te onderzoeken of ons omgevingsbeleid met betrekking tot arbeidsmigranten voldoende adequaat is en voldoende rekening houdt met de behoeften van de verschillende betrokken partijen.

In het kader van de ketenbenadering voeren wij bestuurlijke overleggen, werken wij samen met het ministerie van BZK en de VNG, bouwen wij een ambtelijk en bestuurlijk netwerk op en stellen wij een lobby- en communicatietraject op.

3.4.1 Bestuurlijke overleggen

Het Programma huisvesting arbeidsmigranten zal regelmatig aan de Bestuurlijke Tafels Ruimte, Wonen en Economie, het AO en POHO Wonen en verstedelijking, het BOEZHD overleg en in overleggen met regio's en gemeenten in Zuid-Holland besproken worden.

3.4.2 Samenwerking met BZK en VNG

Bij het uitvoeren van ons Programma huisvesting arbeidsmigranten werken wij samen met het ministerie van BZK en de VNG bij het zoeken naar oplossingen en gewenste aanpassingen van rijksregelgeving. Een aantal activiteiten uit het Programma huisvesting arbeidsmigranten is, gezien de sterke relatie met de

ervaren knelpunten op de woningmarkt, opgenomen in de woondeal of heeft een relatie met de activiteiten in de woondeal met betrekking tot Flexwonen.

3.4.3 Het opbouwen van een ambtelijk en bestuurlijk netwerk

Om het Programma huisvesting arbeidsmigranten goed uit te kunnen voeren is het belangrijk dat de provincie zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau goede contacten heeft. Dit betekent dat in het kader van het programma contacten opgebouwd en onderhouden worden met sleutelpersonen. Daarbij denken wij onder meer aan het Expertisecentrum Flexwonen, Platform31, professionele huisvesters, Vereniging Huisvesters Arbeidsmigranten, Stichting Normering Flexwonen en ABU.

3.4.4 Lobby- en communicatietraject

Wij onderzoeken welke onderdelen van het programma geschikt zijn voor een lobby in de richting van het rijk, om gewenste ontwikkelingen te versnellen.

In het kader van het programma zullen wij met enige regelmaat communiceren over de tussentijdse resultaten. Hiertoe wordt een communicatieplan opgesteld.

4. Provinciaal omgevingsbeleid arbeidsmigranten

Het Programma huisvesting arbeidsmigranten sluit aan op en geeft uitvoering aan het beleid voor de huisvesting van arbeidsmigranten zoals dat begin 2019 in het omgevingsbeleid Zuid-Holland is opgenomen. Bij de laatste aanpassing van het ruimtelijk beleid is ons beleid ten aanzien van de huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten verruimd door huisvesting van arbeidsmigranten in bestaande bebouwing met uitzondering van kassen of vergelijkbare bebouwing toe te staan.

Gedurende de uitvoering van dit programma zullen wij Provinciale Staten op gezette tijden informeren over het verloop van dit programma en de tussentijdse resultaten.

De vier sporen die in het vorige hoofdstuk zijn beschreven, willen wij ook gebruiken om te onderzoeken of ons omgevingsbeleid met betrekking tot huisvesting van arbeidsmigranten voldoende past bij wat partijen nodig hebben om snel en voldoende huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten te realiseren. Wij willen dit programma ook gebruiken om te onderzoeken of ons omgevingsbeleid met betrekking tot huisvesting van arbeidsmigranten voldoende past bij wat partijen nodig hebben om snel en voldoende huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten te realiseren.

Aan de hand van de opgedane kennis en ervaringen binnen het Programma huisvesting arbeidsmigranten willen wij met Provinciale Staten een verkennende discussie voeren over de kaders van het op te stellen provinciaal beleid. Op basis van die discussie zullen wij dan een plan van aanpak aan Provinciale Staten voorleggen om te komen tot de gewenste aanpassing van ons beleid.

Wij stellen voor om bij de afweging om het omgevingsbeleid met betrekking tot de huisvesting van arbeidsmigranten aan te passen, de volgende punten te betrekken:

- het voldoende rekening houden met de behoeften van de verschillende betrokken partijen als het gaat om het realiseren van huisvestingsvoorzieningen voor arbeidsmigranten;
- de mogelijkheid om ons provinciale omgevingsbeleid ten aanzien van huisvesting van arbeidsmigranten integraler te maken door te kijken wat het beleid met betrekking tot bedrijfsterreinen, glastuinbouw, wonen, Ruimtelijke Ordening en recreatieterreinen kan bijdragen aan betere huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten;
- het reeds ingezette traject van de verkenning verblijfsrecreatie;
- het onderwerp Flexwonen in het woondossier.

5. Looptijd en resultaten programma

De in het Programma huisvesting arbeidsmigranten genoemde activiteiten zullen wij de komende 1,5 jaar uitvoeren. Het programma zal in september 2020 uitmonden in een conferentie.

In de tussentijd zullen wij in samenwerking met de genoemde betrokken partijen onder andere de pilots en onderzoeken en analyses uitvoeren.

Tijdens de looptijd van het programma zullen wij (tussentijdse) bevindingen van die pilots en onderzoeken op diverse momenten en manieren delen.

Ook zullen wij Provinciale Staten hierover op gezette tijden informeren.

Na afloop van het Programma huisvesting arbeidsmigranten:

- is kennis ontwikkeld en
  - hebben gemeenten een goed beeld van de omvang van de opgave voor huisvesting van arbeidsmigranten in de eigen gemeente en regio;
  - hebben gemeenten en andere partijen een goed beeld van hoe de opgave in hun betreffende gemeente of regio aangepakt kan worden;
  - wordt de integrale aanpak actief toegepast en weten partners elkaar op lokaal en regionaal niveau te vinden;
  - wordt ook bij het plannen van bedrijventerreinen en (grotere) infrastructuurprojecten stilgestaan bij de vraag of er arbeidsmigranten zullen komen werken of zullen helpen bij de aanleg ervan en wat dit betekent voor de huisvestingsopgave (hoeveel en waar);
- zijn pilots uitgevoerd en is een aantal huisvestingsvoorzieningen feitelijk gerealiseerd;
- is kennis gedeeld en
  - hebben gemeenten op regionaal niveau kennis en ervaring en beschrijven zij in de regionale woonvisie hoe zij de regionale opgave om huisvestingsvoorzieningen te realiseren aanpakken;
  - is ook op provinciaal niveau een netwerk ontstaan, waarin mensen elkaar weten te vinden als zij behoefte hebben aan het uitwisselen van kennis en ervaring;
  - nemen gemeenten en/of regio's in een vroegtijdig stadium contact op met de provincie om gezamenlijk na te denken over welke oplossingsrichtingen mogelijk zijn;
- kan de provincie een afweging maken of ons omgevingsbeleid met betrekking tot huisvesting van arbeidsmigranten voldoende past bij wat partijen nodig hebben om snel en voldoende huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten te realiseren.

Om te bezien of deze resultaten behaald zijn, zullen wij dit programma na afloop evalueren. Hiertoe zullen wij de volgende punten monitoren:

- is er een beeld van de omvang van de opgave voor huisvesting van arbeidsmigranten in de eigen gemeente en regio;
- delen gemeenten op regionaal niveau kennis en ervaring en beschrijven zij in de regionale woonvisie hoe zij de regionale opgave om huisvestingsvoorzieningen te realiseren aanpakken;
- kunnen wij een afweging maken of ons omgevingsbeleid met betrekking tot arbeidsmigranten al dan niet aangepast moet worden.